

Organisatieonderdeel: Leefomgeving
Mail behandelaar: A.vanderGun@barneveld.nl
Telefoonnummer:

Raadsvoorstel nr. 3253
Barneveld, 30 januari 2024
Portefeuillehouder: J. de Heer-Verheij

Onderwerp: **Monitoring programma Duurzaamheid**

Samenvatting raadsvoorstel

Vanuit het programma Duurzaamheid werken we onder andere aan het monitoren van onze doelstellingen op het gebied van duurzaamheid. Het gaat om complexe doelstellingen, die nog niet altijd meetbaar zijn. Met dit voorstel leggen we vast hoe we monitoren en bepalen we dat we bij het opstellen van nieuw beleid indicatoren opnemen die inzicht geven in de voortgang, zodat dit wordt opgenomen in de monitoring van het programma Duurzaamheid.

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

1. Om op voorgestelde wijze te gaan monitoren op de voortgang van de doelen onder het programma Duurzaamheid (**Systematiek**).
2. In te stemmen met de voorgelegde monitoring en de daar op dit moment onder vallende indicatoren. Wetende dat deze indicatoren bij het opstellen van nieuw relevant beleid geactualiseerd kunnen worden (**Huidige indicatoren**).
3. Om bij het opstellen en vaststellen van nieuw beleid voor de (zes) duurzaamheidsthema's ook een voorstel te doen voor indicatoren, die worden opgenomen in de monitoring van het programma Duurzaamheid (**Nieuwe indicatoren**).

1. Inleiding

Aanleiding

Bij de start van het programma Duurzaamheid is aangegeven dat we het belangrijk vinden om te weten hoe we er voor staan ten opzichte van onze doelstellingen. Liggen we op koers, of moeten we bijsturen? Om dat inzicht te krijgen, werken we al een tijd aan het ontwikkelen van een monitor voor het programma Duurzaamheid. Doel daarvan is om te meten of we op koers liggen om onze doelstellingen te halen, zodat we inzicht krijgen in de voortgang en een basis vanuit waar we kunnen prioriteren en bijsturen.

De eerste stap om daar te komen was om de basis op orde te krijgen en de juiste data in huis te hebben. Data uit zowel interne als externe bronnen is verzameld in de zogenaamde dataBarn (database). Daarnaast is gewerkt aan een monitor die inzicht geeft in de voortgang op de belangrijkste kritische prestatie indicatoren (KPI's) per thema, ten opzichte van gestelde beleidsdoelen.

De stand van zaken op dit moment

Monitoring van duurzaamheid is complex en iets waar veel gemeentes aan werken en niet altijd uitkomen. We hebben als gemeente Barneveld een belangrijke stap gezet en zijn blij dat we een eerste versie van de monitor hebben.

De eerste versie van de monitor is te vinden in hoofdstuk 3 van de Voortgangsrapportage en Jaarplan 2024 van het programma Duurzaamheid (pagina 7 tot en met 14).

Dit bestaat uit twee onderdelen:

1. Dashboard: dit gaat over hoe we er voor staan ten opzichte van (vastgestelde) doelen
2. Infographic: dit laat zien welke concrete resultaten we buiten hebben behaald

Het dashboard is nu zichtbaar voor drie thema's, namelijk Energie, Duurzame Mobiliteit en Circulaire Economie. Hierbij wordt de voortgang op een aantal indicatoren weergegeven, op basis van vastgesteld beleid. Voor de thema's Klimaatadaptatie, Biodiversiteit en Groen en Duurzaam Voedselsysteem was het op dit moment nog niet mogelijk indicatoren op te stellen. Dat heeft verschillende oorzaken. Vaak komt dat

doordat we wel doelstellingen hebben, maar lukt het niet die om te zetten in concrete indicatoren. Dat komt met name doordat doelstellingen (nog) niet SMART zijn of wanneer het te complex is om effecten te meten met (beschikbare) data. Voor alle zes de thema's is een infographic beschikbaar.

In deze eerste versie van de monitor hebben we eenmalig een bijlage toegevoegd met duiding bij de cijfers. Het is niet het streven om dat jaarlijks te doen. Het is de bedoeling dat de monitoring voldoende (hoogover) informatie geeft over de stand van zaken.

Doorontwikkeling van de monitoring

Om de monitor verder te ontwikkelen zijn een aantal zaken nodig, die per thema verschillen, namelijk:

- Scherpe doelstellingen (specifiek, meetbaar, acceptabel, relevant en tijdsgebonden). Wanneer dit niet mogelijk is, kan een doel ook gespecificeerd worden naar behaalde resultaten of uitgevoerde acties die gemonitord kunnen worden.
- Indicatoren die daadwerkelijk vertellen hoe we er voor staan. Dit is alleen mogelijk voor doelen die scherp zijn.
- Beschikbare data die makkelijk verkrijgbaar of te ontwikkelen zijn

Om deze doorontwikkeling mogelijk te maken, is het nodig om bij de ontwikkeling van nieuw relevant beleid altijd indicatoren op te stellen die het beleid meetbaar maken. Deze indicatoren geven inzicht in de stand van zaken ten opzichte van de gestelde doelen, of zeggen wat over de behaalde concrete resultaten of uitgevoerde acties.

Voorbeelden om aan te denken bij doelen die gaan over effect:

- *'Geen waterschade bij een extreme bui in 2050' -> dit is een concrete vertaling van de doelstelling 'Klimaatadaptief en klimaatbestendig in 2050' en is weer te geven via GIS data.*

Voorbeelden om aan te denken bij doelen die gaan over concrete acties of resultaten zijn:

- *'We verstrekken jaarlijks minstens 150 subsidies voor klimaat adaptieve maatregelen' -> dit draagt bij aan het behalen van de doelstelling 'Klimaatadaptief en klimaatbestendig in 2050' en zegt iets over de gemeentelijke inzet, maar zegt niet iets over in hoeverre het bijdraagt*

2. Door de raad gestelde kaders

Het Programmaplan Duurzaamheid is 6 april 2022 ter informatie met de gemeenteraad gedeeld en is opgesteld aan de hand van al eerder door de gemeenteraad vastgestelde beleidskaders.

Wanneer beleid dat onder het programma Duurzaamheid valt wordt herijkt en aangepast, wordt dit in de vorm van een raadsbesluit aan de gemeenteraad voorgelegd.

Alle programmadocumenten worden ter informatie met de gemeenteraad gedeeld. In eerdere gesprekken met de gemeenteraad is afgesproken dat de monitor van het programma Duurzaamheid ter besluitvorming zal worden voorgelegd. Voortschrijdend inzicht laat zien dat deze indicatoren (zoals nu weergegeven in hoofdstuk 3 van de Voortgangsrapportage en het jaarplan 2024) geen nieuwe kaders met zich meebrengen.

3. Effect

Het programma Duurzaamheid levert elk jaar een voortgangsrapportage met daarin een kort overzicht hoe het programma er voor staat wat betreft de ambitie, doelstellingen, activiteiten en budget. De monitoring is hier onderdeel van. Op basis van dat inzicht kunnen we snel reageren en bijsturen op activiteiten, zodat we effectief en doelgericht kunnen werken.

4a. Argumenten

Monitoren van de voortgang zodat we inzicht hebben en kunnen prioriteren

We willen impact maken en doen wat nodig is. Door te monitoren en jaarlijks te evalueren is voor de gemeenteraad, het college en de organisatie duidelijk of we doen wat nodig is om onze doelen te behalen. Het biedt de mogelijkheid om bij te sturen.

4b. Kanttekeningen

Monitoring vertelt niet het hele verhaal

We willen er voor waken niet te systemisch te denken. We kunnen niet alles vangen in cijfers en meters en niet alles wat we als gemeente (moeten) doen, heeft een direct meetbaar resultaat. Het blijft daarom essentieel om niet blind te staren op alles willen weten en meten, maar altijd een totaal verhaal te vertellen en ook in te zetten op die zaken waar we niet meteen effect van zien (maar dat op langere termijn wel verwachten).

Door professionalisering programmatisch werken kunnen afspraken rondom besluitvorming wijzigen

Toegezegd aan de raad is al een tijd dat er een raadsbesluit volgt rondom de monitoring van het programma Duurzaamheid. Met de professionalisering van programmatisch werken waar we als gemeente aan werken, is het mogelijk dat afspraken rondom besluitvorming en verantwoording gaan wijzigen de komende periode. Weliswaar met inachtneming van de diverse rollen van college en gemeenteraad. Het feit dat de gemeenteraad de wijze van monitoring voor het programma Duurzaamheid vaststelt, betekent dus niet automatisch dat dit ook voor andere programma's zal gelden.

5. Proces

In het vervolg willen we bij de vaststelling van nieuw beleid indicatoren opstellen voor de thema's waar dit op dit moment nog bij ontbreekt. Dit doen we op een logisch moment, bij voorkeur bij het opstellen van nieuw beleid. Denk hierbij aan geplande beleidsdocumenten als het Klimaatadaptatieplan, het CO2 reductieplan, het Bomenbeleidsplan en het Grondstoffenbeleidsplan. Wanneer mogelijk nemen we indicatoren op die wat zeggen over de doelen en wanneer dit niet mogelijk is, stellen we doelen op actie of resultaat.

Daarnaast zien we voor onszelf een opgave, onder andere met betrekking tot Circulaire Economie, om verder invulling te geven aan de doelstelling en hoe dat te bereiken. Daarbij willen we aansluiten bij alles wat er al gebeurt in de samenleving en het bedrijfsleven.

De monitoring wordt aan het begin van elk kalenderjaar gedeeld met de gemeenteraad, zoals nu in Hoofdstuk 3 van de Voortgangsrapportage en jaarplan 2024.

6. Communicatie/participatie

We zijn blij met deze eerste versie van de monitoring. We willen het gebruiken in gesprekken met het bedrijfsleven en op onze website in de communicatie richting inwoners. Het is een belangrijk middel dat laat zien hoe we er voor staan als gemeente en dat willen we dan ook inzetten.

7. Alternatieve scenario's

Een alternatief is om niet te monitoren. Dit zou betekenen dat we geen inzicht hebben in de voortgang en op basis daarvan niet kunnen bijsturen.

8. Financiële gevolgen

Uit bestaande budgetten.

9. Risico's

Zie kanttekening

Burgemeester en wethouders van Barneveld,
de secretaris, de burgemeester,
W. Wieringa J. van der Tak

Bijlagen:

Voortgangsrapportage en Jaarplan 2024 programma Duurzaamheid